Závery summitu EÚ pre SPP: Väčšie výzvy s nižším rozpočtom

Lídri EÚ dosiahli v utorok nadránom dohodu o záchrannom balíku pre ekonomiky postihnuté pandémiou a o rozpočte EÚ na roky 2021 – 2027. Prinášame hlavné informácie, ktoré sa dotknú agropotravinárskeho sektora. Ide o pokračovanie článku „Dohoda o rozpočte a ozdravnom balíku po koronakríze: 1,82 bilióna eur“.

1. Rozpočet
Rozpočet SPP sa v stálych cenách roku 2018 znížil o 39 mld. eur; v bežných cenách zostal zachovaný.

Prvý pilier bude v stálych cenách roku 2018 vo výške 258,6 mld. € (240 mld. € na priame platby + 18 mld. € na SOT), druhý pilier bude vo výške 77,85 mld. €, pričom bude k nemu v rámci Next Generation EU pridaných 7,5 mld. € (spolu bude v II. pilieri 85,4 mld. €). Celkovo bude teda v rámci SPP na nasledujúce obdobie k dispozícii 343,95 mld. € (v cenách roku 2018).

V bežných cenách (pri predpokladanej inflácii 2% ročne) bude rozpočet SPP na roky 2021-2027 zhruba stabilný v porovnaní s obdobím 2014-2020. Avšak v stálych cenách roku 2018 je znížený o 39 mld. € (čo je zhruba jednoročný objem priamych platieb). Polovica tohto poklesu je dôsledok brexitu, zvyšok predstavuje uprednostnenie iných politík.

V porovnaní s predchádzajúcim návrhom zostáva rozpočet prvého piliera zhruba nezmenený, rozpočet druhého piliera sa mierne zvýšil, avšak alokácia v rámci Next Generation EU sa znížila na polovicu (z 15 mld. na 7,5 mld. €). Týchto 7,5 mld. € nepodlieha žiadnym osobitným usmerneniam zo strany hláv štátov. Podľa Farm Europe budú zásadné rokovania súvisiace s Next Generation EU, aby sa zabezpečilo, že použitie zdrojov bude cielenejšie a relevantnejšie, keďže obálka je obmedzená. Zatiaľ tiež nie je vyriešené, kedy bude možné čerpanie týchto zdrojov – nateraz až po prechodnom

období SPP, teda od roku 2023 (na rozdiel od ostatných položiek Next Generation EU, kde čerpanie začína od budúceho roku).

2. Doplnenie II. piliera
V kontexte znižujúceho sa rozpočtu (zvlášť v prípade II. piliera) sa alokujú dodatočné finančné prostriedky v rámci II. piliera tým členským štátom, ktoré čelia osobitnými štrukturálnym výzvam v ich odvetví poľnohospodárstva, alebo ktoré investovali značné prostriedky do výdavkov II piliera, alebo ktoré potrebujú presunúť významnejšie sumy do piliera I s cieľom zvýšiť stupeň konvergencie. Ide o 15 členských krajín, vrátane Slovenska – naše zdroje v II. pilieri budú dodatočne navýšené o 200 miliónov eur. Nejde teda o sumu v rámci Next Generation EU, ale o rozpočtové navýšenie II. piliera.

3. Presuny medzi piliermi
Medzi piliermi je možné presunúť 25% zdrojov v oboch smeroch (z P I do P II alebo z P II do P I). Sú možné aj dodatočné presuny: z P I do P II: 15%, pokiaľ pôjde o zdroje na environmentálne alebo klimatické opatrenia, a 2%, ak pôjde o podporu mladých poľnohospodárov; z P II do P I: 5% pre členské štáty, ktorých hektárová priama platba je nižšia ako 90% priemeru EÚ. Maximálne je teda možné pri splnení podmienok presunúť 42% zdrojov z I. do II. piliera a 30% zdrojov z II. do I. piliera.

4. Miera spolufinancovania II. piliera
a) 100% na rozpočtové prostriedky prvého piliera
b) 85% pre menej rozvinuté regióny (návrh Komisie z júna 2018 mal 70%)
c) 80% pre oblasti s environmentálnymi výzvami (najmä Natura 2000) + neproduktívne investície + LEADER + Európske inovačné partnerstvo (EIP)
d) 65% pre ANC
e) 60% pre prechodné regióny
f) 43% pre ostatné (10%-né zníženie v porovnaní so súčasnosťou)

5. Stropovanie
Stropovanie je dobrovoľné, s hranicou 100 tis. €. Vzťahuje sa len na základnú podporu príjmu v záujme udržateľnosti (BISS) a je možné odpočítať náklady na prácu.

6. Vonkajšia konvergencia
Vonkajšia konvergencia zostáva na úrovni 50%-ného zníženia rozdielu pre členské krajiny s priamymi platbami pod 90% priemeru EÚ – v roku 2022 musia mať všetky štáty priamu platbu minimálne 200€/ha, v roku 2027 minimálne 215€/ha.

7. Krízová rezerva
Na začiatku každého roka bude musieť byť na krízovú rezervu vyčlenená suma 450 mil. € (v bežných cenách). Nevyčerpané prostriedky sa prevedú z jedného roka do druhého – bez zvyšovania rezervy nad hranicu 450 mil. €. Táto suma je nižšia ako súčasná rezerva (480 mil. v bežných cenách).

8. Zmena klímy a iné priority EÚ
Na opatrenia v oblasti zmeny klímy sa má vyčleniť 40% rozpočtu SPP. Európska rada nedala žiadne špecifické usmernenia čo sa týka zelenej architektúry novej SPP (napríklad percento na ekoschémy).

Klíma patrila medzi rozpočtovo negatívne zasiahnuté oblasti – spolu s ďalšími prioritami EÚ (veda a výskum, zdravie). Znížila sa výška Fondu pre spravodlivú transformáciu (zo 40 mld. na 17,5 mld. €). Vedecký výskum prostredníctvom výskumného programu Horizont, programu InvestEU a nástroja „Spájame Európu“ sa znížil z 210 mld. € na 132 mld. € (z čoho je 75,9 mld. € pre Horizont).

Obmedzené boli tiež finančné prostriedky v oblasti migrácie, správy hraníc, bezpečnosti a vnútorného rozvoja. Program v oblasti zdravotníctva EU4Health, navrhnutý na riešenie dôsledkov pandémie, bol zrušený.

Zatiaľ nie je celkom jasné, ako sa prejavia závery summitu v rozpočte pre agropotravinársky sektor na Slovensku na obdobie rokov 2021-2027. Konkrétne čísla zverejníme dodatočne.